

Statistiekensynthese internet & e-government in Vlaanderen

februari 2009

Lieselot Vandenbussche

Campus Vijfhoek
O.-L.-Vrouwestraat 94
2800 Mechelen

Tel. 015 36 93 00
Fax 015 36 93 09

www.memori.be

Inhoudstafel

Inhoudstafel	2
Inleiding.....	3
1 Internet.....	4
1.1 Internettoegang	4
▪ internettoegang huishoudens.....	4
▪ internettoegang ondernemingen	5
1.2 Internetgebruik.....	6
▪ internetgebruik naar leeftijd.....	6
▪ internetgebruik naar opleidingsniveau	7
1.3 Gebruik mobiel internet.....	8
1.4 Gebruik internettoepassingen: e-government.....	9
▪ gebruik e-government individuen.....	9
▪ redenen niet-gebruik e-government individuen	9
▪ gebruik e-government ondernemingen	10
1.5 Gebruik internettoepassingen: sociale netwerken	11
2 GSM.....	12
2.1 GSM- gebruik.....	12
▪ GSM-gebruik naar leeftijd	12
▪ GSM-gebruik naar opleidingsniveau	13
3 Digitale televisie.....	14
4 Public Internet Acces Point - Kiosk.....	14
Bronnen.....	15

Inleiding

De bedoeling van dit syntheserapport is om uit de veelheid en verscheidenheid van cijfermateriaal net die data bijeen te brengen die verhoudingsgewijs het meest relevant zijn voor politici en beleidsmensen.

Dit rapport brengt een synthese van de voornaamste statistieken over internet en e-government in Vlaanderen. Het gaat in eerste instantie om het internetgebruik. Daarnaast geven we data met betrekking tot het gebruik van andere potentiële e-government kanalen, met name GSM, digitale televisie en kiosken.

We bundelen hier cijfermateriaal van bestaande, doorgaans officiële statistische bronnen. De statistieken m.b.t. internet en over GSM-gebruik zijn gebaseerd op data van de nationale ICT-enquêtes van 2006 en 2007 (Algemene Directie voor Statistiek en Economische Informatie). De ICT-enquête van 2006 is afgenomen bij 10.659 Belgen, waaronder 4.892 Vlamingen. Deze van 2007 is afgenomen bij 10.404 Belgen, waaronder 5.074 Vlamingen. Daarnaast gebruikten we enkele statistieken van de Studiedienst van de Vlaamse Regering. Voor data over digitale televisie consulteerden we andere bronnen (zie bronnenlijst).

Dit document is een evoluerend rapport. We voorzien vanuit Memori een regelmatige update en aanvulling.

1 Internet

1.1 Internettoegang

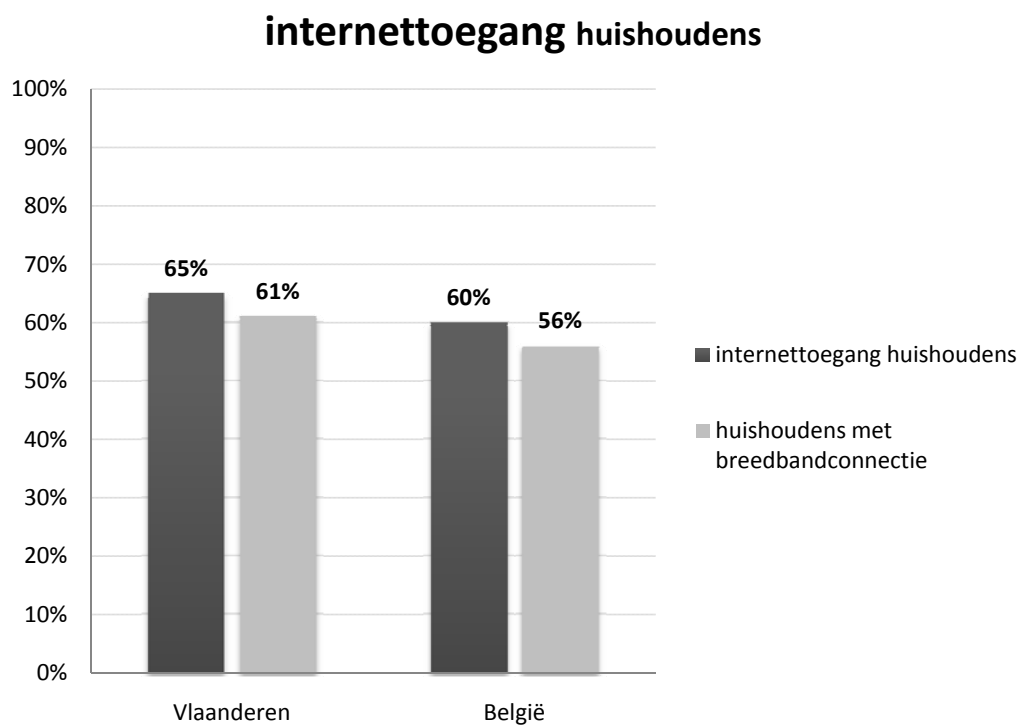
Hier presenteren we *het percentage huishoudens en ondernemingen dat internettoegang heeft*.

- *internettoegang huishoudens*

Deze indicator geeft *het percentage Vlaamse huishoudens weer met internettoegang*. Het betreft huishoudens met minstens één gezinslid tussen 16 en 74 jaar oud.

We presenteren hierbij ook het percentage huishoudens met een breedbandverbinding.

Deze cijfers geven zicht op **de penetratiegraad van internet** in de Vlaamse huiskamer.

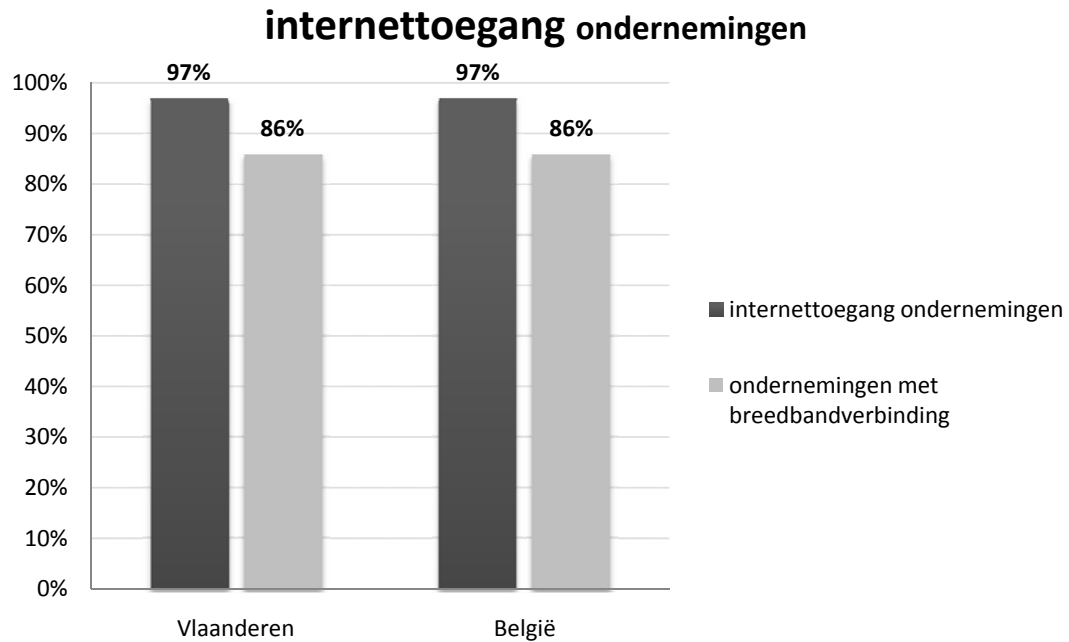
Figuur 1: internettoegang in Vlaamse huishoudens.

(Bron: Algemene directie Statistiek en Economische Informatie: ICT-enquête 2007)

- *internettoegang ondernemingen*

Deze indicator geeft het percentage Vlaamse ondernemingen weer met internettoegang en met breedbandverbinding. Het betreft ondernemingen met meer dan 10 werknemers.

Deze cijfers geven zicht op de **penetratiegraad van internet** bij Vlaamse ondernemingen.

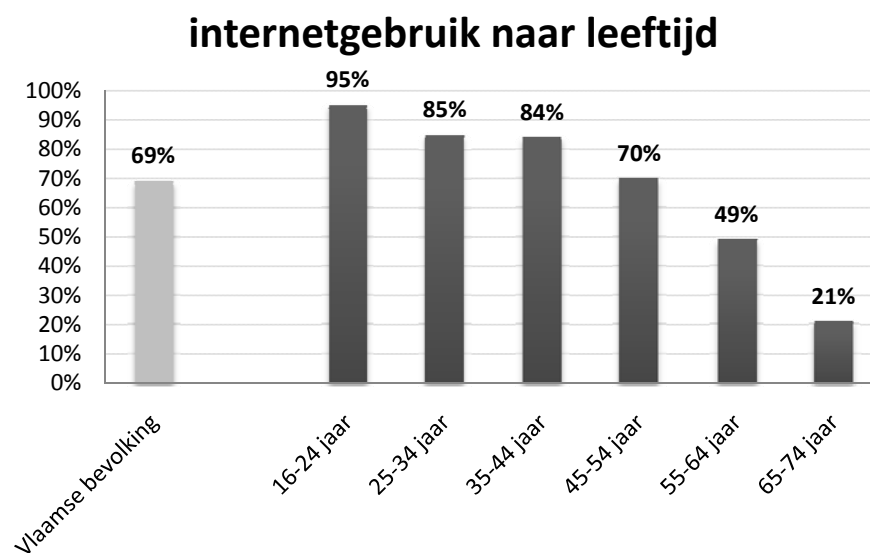
*Figuur 2: internettoegang bij Vlaamse ondernemingen.
(Bron: Studiedienst van de Vlaamse Regering 2007)*

1.2 Internetgebruik

Hier presenteren we cijfers over het *internetgebruik*, ongeacht de locatie of de wijze van toegang. We geven weer *hoeveel procent individuen tussen 16 en 74 jaar gebruik maakten van het internet in de laatste drie maanden vóór de enquête*. We specificeren deze cijfers naar leeftijd en opleidingsniveau. Dit geeft ons een eerste idee van de omvang van de digitale kloof in Vlaanderen.

- *internetgebruik naar leeftijd*

Deze indicator toont het *percentage Vlamingen (tussen 16 en 74 jaar) dat gebruik maakt van het internet*. Gebruik wordt opgesplitst naar *leeftijd*.

Figuur 3: internetgebruik naar leeftijd (gebruik in de laatste 3 maanden voor de enquête). (Bron: Algemene directie Statistiek en Economische Informatie: ICT-enquête 2007).

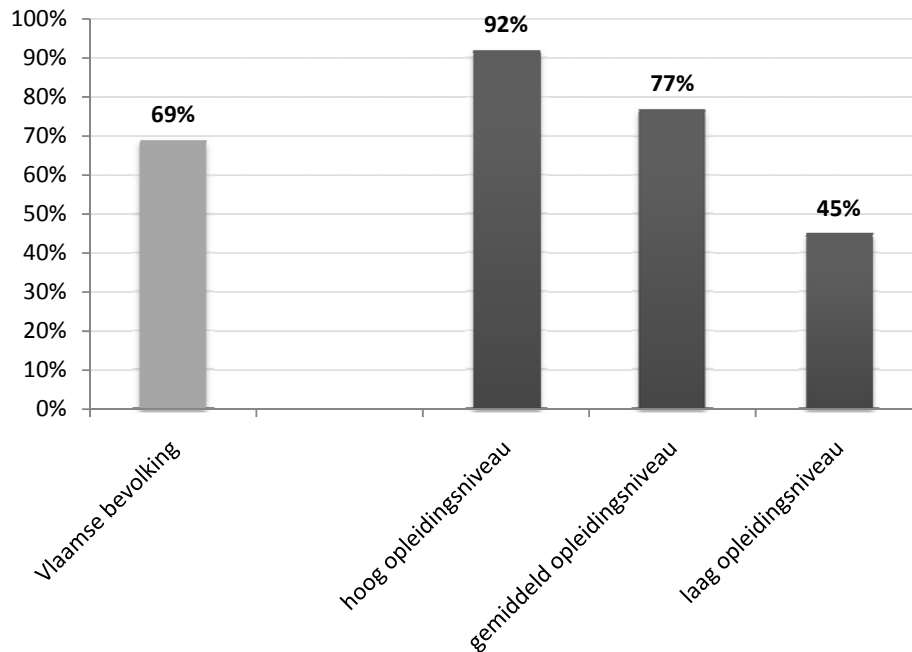
▪ *internetgebruik naar opleidingsniveau*

Deze indicator toont het percentage Vlamingen tussen 16 en 74 jaar dat regelmatig internet gebruikt. Gebruik is opgesplitst naar opleidingsniveau.

Toelichting opleidingsniveaus:

- laag opleidingsniveau = geen onderwijs, basisonderwijs of lager secundair onderwijs.
- gemiddeld opleidingsniveau = hoger secundair onderwijs.
- hoog opleidingsniveau = hogeschool of universiteit.

internetgebruik naar opleidingsniveau

Figuur 4: internetgebruik naar opleidingsniveau (gebruik in de laatste 3 maanden voor de enquête). (Bron: Algemene directie Statistiek en Economische Informatie: ICT-enquête 2007).

Digitale kloof?

69% van de Vlaamse bevolking tussen 16 en 74 jaar gebruikt regelmatig internet.

Individen met een laag opleidingsniveau en ouderen zijn ondervetegenwoordigd in de groep van actieve internetgebruikers.

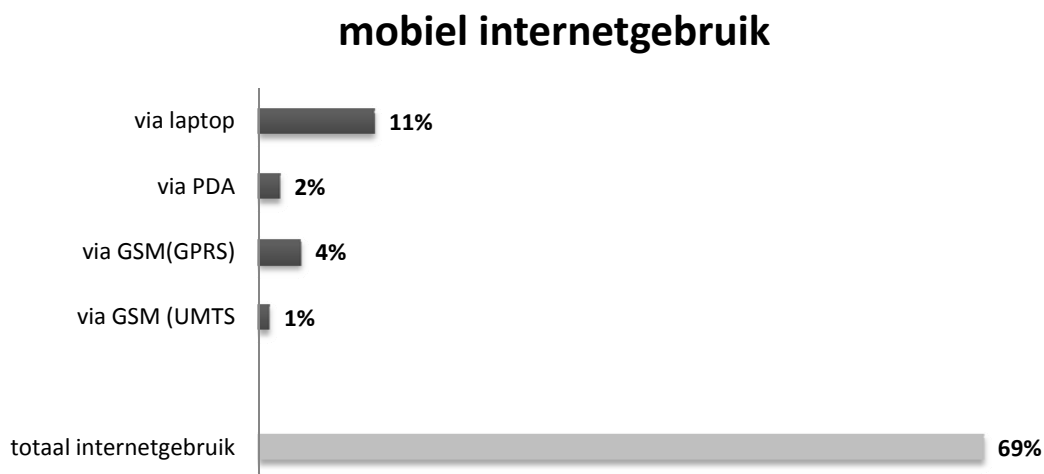
Mannen maken iets meer gebruik van het internet (73%) dan vrouwen (66%).

1.3 Gebruik mobiel internet

Met deze indicator kijken we naar *de mate waarin Vlamingen gebruik maken van mobiel internet via de GSM, de PDA (Personal Digital Assistent) of de laptop.*

Met mobiel internet bedoelen we het raadplegen van het internet via een draadloos netwerk. Voor de laptop doelen we op het raadplegen van internet via een draadloos netwerk op andere plaatsen dan het werk of thuis. Heel wat huishoudens en ondernemingen beschikken immers over een draadloos netwerk.

De indicator geeft *het percentage Vlamingen tussen 16 en 74 jaar dat gebruik maakt van mobiel internet via hun GSM, via de PDA of via de laptop.*

Figuur 5: Mobiel internetgebruik (gebruik in de laatste 3 maanden voor de enquête). (Algemene directie Statistiek en Economische Informatie: ICT-enquête 2007).

1.4 Gebruik internettoepassingen: e-government

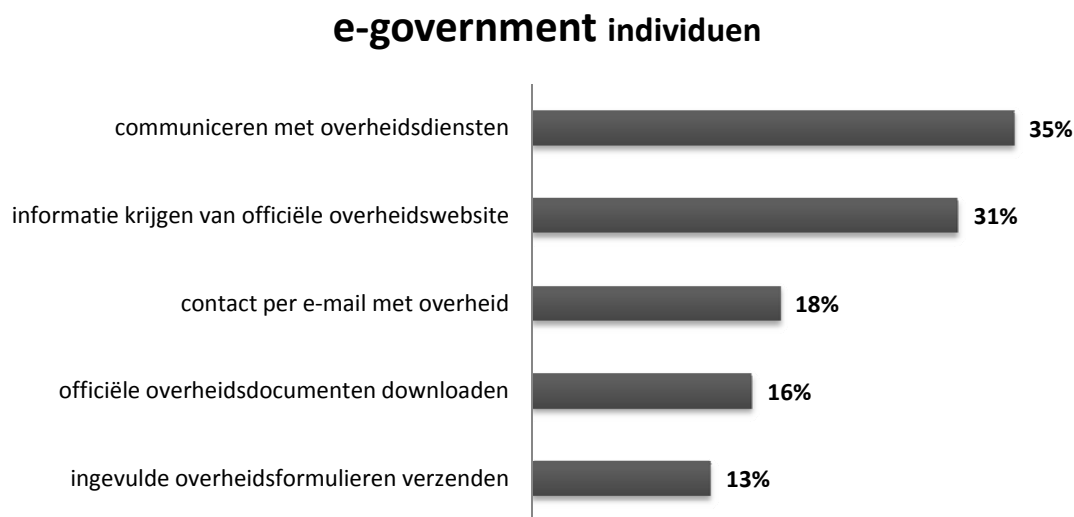
De ICT-enquête van de Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie vraagt de respondenten (zowel individuen als ondernemingen) ook naar de toepassingen waarvoor ze internet gebruiken. Een van de vragen betreft *het gebruik van e-governmenttoepassingen*.

▪ gebruik e-government individuen

De ICT-enquête be vraagt verschillende aspecten van e-government:

- communiceren met de overheid,
- informatie verkrijgen van publieke overheidswebsites,
- contact per e-mail,
- verkrijgen van officiële documenten,
- verzenden van ingevulde documenten.

Onderstaande grafiek geeft *het percentage Vlamingen tussen 16 en 74 jaar dat het internet gebruikt voor e-governmenttoepassingen*.

Figuur 6: e-government gebruik (gebruik in de laatste 3 maanden voor de enquête). (Bron: Algemene directie Statistiek en Economische Informatie: ICT-enquête 2007).

▪ redenen niet-gebruik e-government individuen

De ICT-enquête van 2006 concentreerde zich op het thema e-government en bevroeg de respondenten uitgebreider rond dit thema dan in de andere jaren. Zo is in de ICT-enquête van 2006 ook gevraagd naar *de redenen van niet-gebruik van e-government*.

Onderstaande grafiek toont verschillende redenen voor niet-gebruik en *het percentage Vlamingen tussen 16 en 74 jaar dat internet gebruikt en dat deze redenen opgaf voor niet-gebruik van e-governmenttoepassingen*.

e-government redenen niet-gebruik

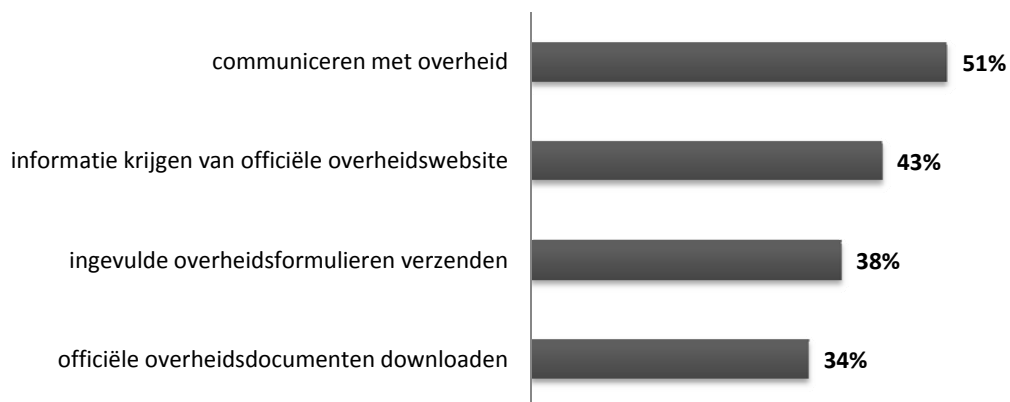
Figuur 7: e-government: redenen niet-gebruik (internetgebruik in de laatste 3 maanden voor de enquête).

(Bron: Algemene directie Statistiek en Economische Informatie: ICT-enquête 2007).

- *gebruik e-government ondernemingen*

Onderstaande grafiek geeft het percentage Vlaamse ondernemingen dat het internet gebruikt voor e-governmenttoepassingen.

e-government ondernemingen

Figuur 8: gebruik e-government ondernemingen.

(Bron: Studiedienst Vlaamse Regering)

1.5 Gebruik internettoepassingen: sociale netwerken

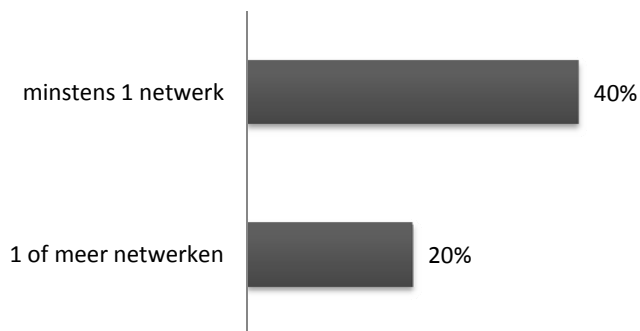
Naast het gebruik van internet voor e-government zochten we ook cijfers en statistieken op rond *het gebruik van sociale netwerken op het internet* om zicht te krijgen op de mate waarin individuen gebruik maken van deze netwerken.

Cijfergegevens over dit onderwerp zijn echter moeilijk te vinden.

Een artikel, gepubliceerd op 3 november 2008 op de website van BDMA (Belgian Direct Marketing Association), presenteert een aantal cijfers die ons een idee geven van de mate waarin Belgen sociale netwerken op het internet gebruiken. De cijfers zijn gebaseerd op een onderzoek van Insites Consulting, een Vlaams internetonderzoeks- en consultingbedrijf.

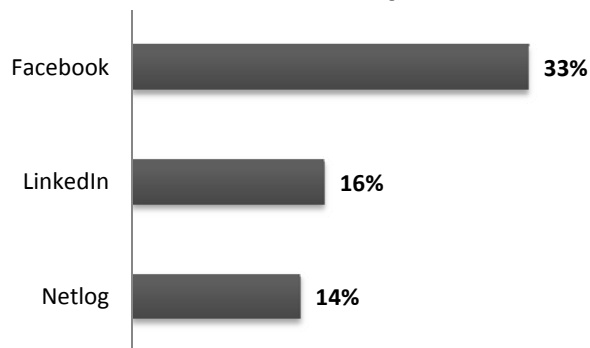
In de eerste grafiek tonen we *het percentage Belgen dat gebruik maakt van sociale netwerken*. In de tweede grafiek geven we weer *welke sociale netwerken meest gebruikt worden*.

sociale netwerken

Figuur 9: gebruik sociale netwerken
(Bron: BDMA)

sociale netwerken, per soort

Figuur 10: gebruik sociale netwerken, per netwerk.
(Bron: BDMA)

2 GSM

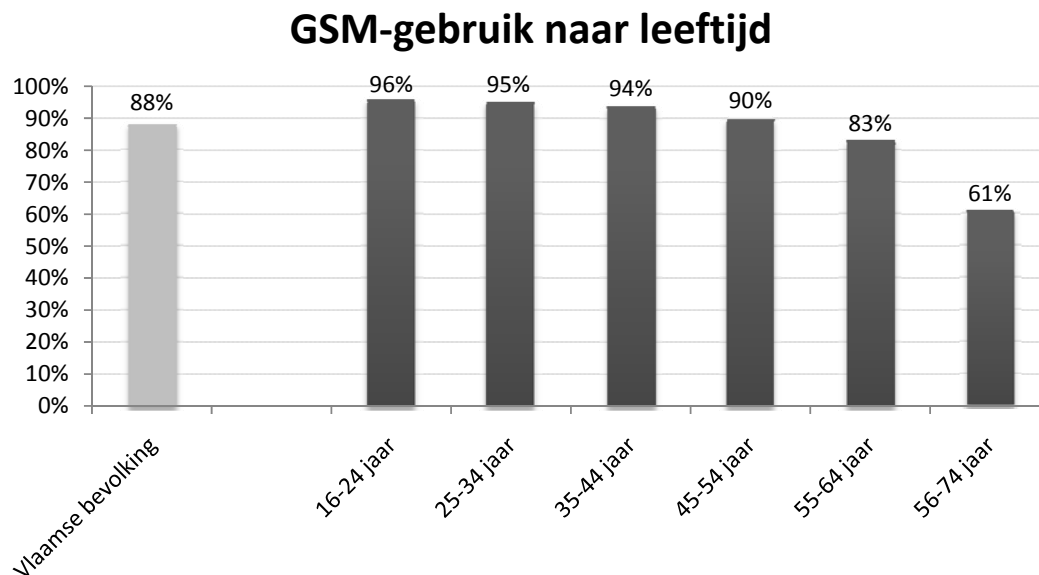
2.1 GSM-gebruik

Hier presenteren we cijfers over het *gebruik van de mobiele telefoon*.

We geven het percentage individuen van de Vlaamse bevolking tussen 16 en 74 jaar dat gebruik maakt van een GSM. We tonen de spreiding over leeftijd en over opleidingsniveau.

- *GSM-gebruik naar leeftijd*

Deze indicator toont *het percentage Vlamingen tussen 16 en 74 jaar dat gebruik maakt van een mobiele telefoon*. Gebruik wordt opgesplitst naar leeftijd.

Figuur 11: GSM-gebruik naar leeftijd.

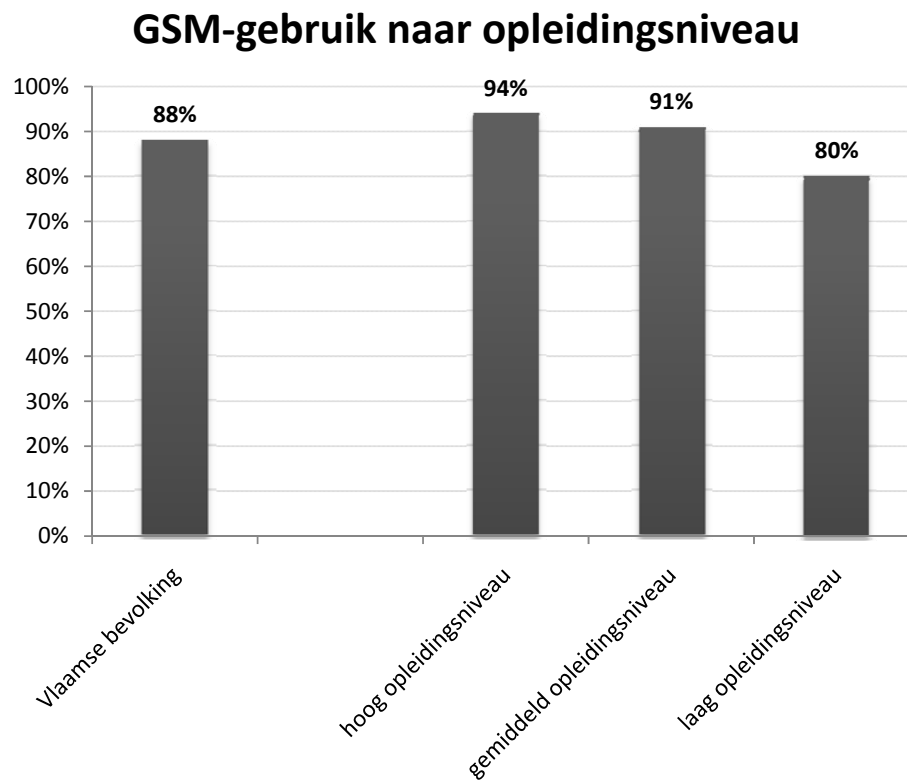
(Bron: Algemene directie Statistiek en Economische Informatie: ICT-enquête 2007).

▪ **GSM-gebruik naar opleidingsniveau**

Deze indicator toont *het percentage Vlamingen tussen 16 en 74 jaar dat gebruik maakt van een mobiele telefoon*. Gebruik is opgesplitst naar opleidingsniveau.

Toelichting opleidingsniveaus:

- laag opleidingsniveau = geen onderwijs, basisonderwijs of lager secundair onderwijs.
- gemiddeld opleidingsniveau = hoger secundair onderwijs.
- hoog opleidingsniveau = hogeschool of universiteit.

Figuur 12: GSM-gebruik naar opleidingsniveau.

(Bron: Algemene directie Statistiek en Economische Informatie: ICT-enquête 2007).

Digitale kloof?

88% van de Vlamingen gebruikt een mobiele telefoon.

De kloof tussen jong en oud en tussen hoog en laag opgeleid is niet erg groot.

De GSM is sterk vertegenwoordigd in alle lagen van de Vlaamse bevolking.

3 Digitale televisie

Ook over digitale televisie zijn weinig cijfergegevens voor handen.

Meest recente cijfergegevens vonden we in een artikel in De Morgen van 19 september 2008. De informatie in het artikel is gebaseerd op onderzoek door de Universiteit van Gent dat de *penetratiegraad van digitale televisie in Vlaanderen* becijferde.

In het onderzoek is vastgesteld dat **momenteel 1/3 van de Vlamingen digitaal kijkt**.

Volgens het onderzoek is er ook heel wat groeimarge: de prognose is dat binnen twee jaar 50% van de Vlamingen digitaal kijkt. Over zes jaar zou de penetratie quasi compleet zijn.

Bron: www.medialogue.be

4 Public Internet Acces Point - Kiosk

We zochten ook naar cijfermateriaal en statistieken rond *het gebruik van Kiosken*.

Onderzoek hieromtrent is echter schaars en er zijn geen gedetailleerde gegevens over gebruik en penetratie.

Het bekendste voorbeeld van de KIOSK is deze van de VDAB.

Onderzoek hierover wees uit dat 48,7% van de KIOSK-gebruikers een lage opleiding heeft.

Bron: IBBT (*Interdisciplinair Instituut voor Breedband Technologie*).

Bronnen

Geraadpleegde bronnen - nationaal

Statistieken over de informatie- en communicatietechnologie (ICT). Enquête bij de Belgische bevolking. (2007). Geraadpleegd op 22 januari 2009, van <http://www.statbel.fgov.be/ict/>

Digitale kloof in België. (2006). Geraadpleegd op 22 januari 2009, van <http://www.statbel.fgov.be/ict/>

Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie. Persbericht 29 oktober 2007. (2007) Geraadpleegd op 27 januari 2009, van <http://www.statbel.fgov.be/ict/>

Digitale revolutie brengt ook voor de tv-zenders allerlei veranderingen met zich mee. (2008). Geraadpleegd op 2 februari 2009, van <http://www.medialogue.be/>

Multichannel e-government. Een reality check op basis van gebruikers en usability-onderzoek in Vlaanderen. (2008). Geraadpleegd op 21 januari 2009, van <http://events.ibbt.be/ictstudiedag>.

Excel-tabellen (2007). Geraadpleegd op 29 januari 2009, van <http://www4.vlaanderen.be/dar/svr/Cijfers/Pages/Excel.aspx>

Insites: meer dan 2 miljoen Belgen op social networks (2008). Geraadpleegd op 2 februari 2009, van <http://www.bdma.be/index.php?id=113>

Gerelateerde bronnen - internationaal

Information society statistics (2008). Geraadpleegd op 20 januari 2009, van http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1090,30070682,1090_33076576&_dad=portal&_schema=PORTAL

An overview of the eGovernment situation in Europe (2009). Geraadpleegd op 18 januari 2009, van <http://www.epractice.eu/factsheets>